

Yksityishenkilöitä koskevan valtion- avustustoiminnan kehittäminen

Henkilöhakijajaoston selvitys yksityishenkilöille myönnettävistä
valtionavustuksista ja niihin liittyvistä käytännöistä

Valtionavustushankkeen seurantaryhmä 15.12.2022

VALTIONAVUSTUKSET
STATSUNDERSTÖD

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Tehtävänanto selvityksen valmistelua varten

1. Laatii kartoituksen yksityishenkilöille ja kotitalouksille myönnettävien valtionavustusten kokonaisuudesta.
2. Osallistuu valtionavustustoiminnan yhteisen toimintamallin ja sitä tukevien digitaalisten palveluiden ketterään ja käyttäjälähtöiseen kehittämiseen. Se tuottaa ratkaisuehdotuksia erityisesti yksityishenkilöiden ja kotitalouksien valtionavustuksiin liittyvistä kysymyksistä.
3. Selvittää, mitä pohjatietoja yksityishenkilöistä ja kotitalouksista voitaisiin tuottaa valtionavustusten käsittelyyn automaattisesti ja miten valtionapuviranomaisten tulisi ottaa pohjatiedot huomioon valtionavustustoiminnassaan.
4. Selvittää mahdollisuudet yhdenmukaistaa yksityishenkilöille ja kotitalouksille myönnettäviin valtionavustuksiin liittyviä käytäntöjä. Henkilöhakijajaosto laatii ehdotuksen valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamisesta.
5. Laatii ehdotuksen, miten henkilötietoja käsiteltäisiin valtionavustustoiminnan tietovarannossa ja siihen liittyvissä palveluissa mahdollisimman yhtenäisesti. Käytännöt perustuvat tietosuojalainsäädäntöön ja valtionavustuslakia ja valtiokonttorista annettua lakia koskeviin säädösmuutoksiin. Käytännöissä otetaan huomioon muun muassa rekisteröityjen informointi ja oikeuksien toteuttaminen.
6. Tuottaa ehdotuksen, miten valtionavustustoiminnan yhteistä toimintamallia sovelletaan yksityishenkilöiden ja kotitalouksien avustuskokonaisuuteen.

Selvityksen sisälllys

1. Johdanto
2. Yksityishenkilölle myönnettävät valtionavustukset
3. Valtionavustustoiminnan yhteinen toimintamalli
4. Valtionavustustoiminnan digitaaliset palvelut ja valtionavustuksiin liittyvät käytännöt
5. Valtionavustustoimintaan liittyvät tietovarannot ja rekisterit
6. Henkilötietojen käsitteleminen ja julkaiseminen
7. Yksityishenkilöitä koskevan valtionavustustoiminnan kehittäminen

Selvityksen yhteenveto ja keskeiset päätelmät

- Valtionavustusten kirjosta muodostuu kokonaisuus, johon sisältyy erilaisia valtionavustuksia ja niihin liittyviä käytäntöjä ja niitä koskevia erityispiirteitä. Valtionavustuksilla edistetään yhteiskunnallisia päämääriä ja niihin liittyviä tavoitteita. Valtionavustuksilla voidaan vakiintuneen ja lainsäädäntöön pohjautuvan toiminnan lisäksi vastata muuttuviin tarpeisiin yhteiskunnassa. Yksityishenkilöille myönnettävistä valtionavustuksista ja niihin liittyvistä käytännöistä ei ole aiemmin tehty vastaavaa laajaa selvitystä. **Tehtävät 1–2; selvityksen luvut 1 ja 7, liite**
- Yksityishenkilöitä koskevaan valtionavustustoimintaan liittyy monia tietovarantoja ja rekistereitä. Niiden välisiä yhteyksiä on paljon. Pohjatietojen selvittäminen ja yhteyksien tunnistaminen tukevat valtionavustusprosessin digitalisointia. Tiedonsaantioikeuksiin, luvanvaraisuuteen ja tarvittavaan lainsäädännön valmisteluun on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota, kun tiedon yhteiskäyttöä lisätään. **Tehtävä 3; selvityksen luku 5**
- Valtionapuviranomaiset voivat yhdenmukaistaa valtionavustustoimintaa monelta osin ottamalla käyttöön valtionavustustoiminnan digitaaliset palvelut, jossa olevat tietorakenteet, kuten hakuilmoitukset, valtionavustuspäätökset ja vakioehdot, ovat samankaltaisia. Niiden tietojen sisällöt eroavat toisistaan jatkossakin. Yhteisten palveluiden ja rakenteiden tavoitteena on vähentää hallinnollista taakkaa ja työmäärää, parantaa asiakaskokemusta sekä lisätä tuottavuutta. **Tehtävä 4; selvityksen luku 4**
- Yksityishenkilöille myönnettäviin valtionavustuksiin liittyy laajamittaista henkilötietojen käsittelyä. Asiaa koskeva tietojen koonti otettiin huomioon valmisteltaessa hallituksen esitystä 88/2022 vp. **Tehtävä 5; selvityksen luku 6**
- Valtionavustustoiminnan yhteinen toimintamalli sopii viitekehyykseksi, kun valtionapuviranomaiset kehittävät yksityishenkilöitä koskevaa valtionavustustoimintaa. Tavoitteena on kiinnittää huomiota valtionavustustoimintaan ja sen arviointiin kokonaisuutena (ei niinkään valtionavustusten käytön tulosten tai vaikutusten arviointiin). Valtionapuviranomaisia suositellaan lisäämään keskinäistä yhteistyötään, kuten jakamaan hyviä käytäntöjä. **Tehtävä 6; selvityksen luku 3**

Kehittämisehdotukset

1. Määritellään valtionavustuslajeja koskevat käsitteet yhtenäisellä tavalla
2. Kiinnitetään huomiota valtionavustustoiminnan suunnitteluun ja arviointiin
3. Helpotetaan asiointia ja parannetaan asiakaskokemusta
4. Lisätään ymmärrystä tuloksista ja vaikutuksista
5. Lisätään hallinnoinnin läpinäkyvyyttä ja informoidaan selkeästi
6. Etsitään ja edistetään tiedon yhteiskäyttömahdollisuuksia

Selvityksen valmistelu

- Selvitys ja kehittämissuositukset perustuvat henkilöhakijajaoston toteuttamaan analyysiin.
- Tiedonhankinnassa käytettiin erilaisia tiedonlähteitä ja aineistonkeruumenetelmiä, kuten
 - haastatteluja (14 kappaletta),
 - kyselyitä (2 kappaletta) ja
 - työpajoja (2 kappaletta).
- Valtionavustusten hakijoiden ja saajien näkemykset tästä selvityksestä ja kehittämissuosituksista ovat suuntaa antavia, koska jaoston valmistelu perustui muuta valtionavustushankkeessa toimineita jaostoja enemmän viranomaisyhteistyöhön.

Lausuntopyyntö ja raportin julkaiseminen

- Selvitystä koskeva lausuntopyyntö julkaistaan lausuntopalvelussa 9. joulukuuta 2022. Lausuntoaika jatkuu 13. tammikuuta 2023 asti. Lausuntoaika on 5 viikkoa.
 - [Lausuntopyyntö](#)
- Tavoitteena on kerätä palautetta selvityksestä ja sen teemoista sekä valtionavustustoiminnan kehittämistä.
- Henkilöhakijajaosto käsittelee lausuntoyhteenvedon tammikuun kokouksessaan. Lausunnot otetaan huomioon viimeisteltäessä raporttia.
- Raportti julkaistaan valtiovarainministeriön julkaisusarjassa ja valtioneuvoston yhteisessä julkaisuarkistossa, kuten muutkin hakijaryhmäkohtaiset selvitykset tähän mennessä.

Lisätiedot

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM175:00/2021>

VALTIONAVUSTUKSET
STATSUNDERSTÖD

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET